

Vergaderjaar 2000–2001

27 550

Interdepartementaal Beleidsonderzoek: Wet Voorzieningen Gehandicapten

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 8 december 2000

Hierbij doe ik u de kabinetsreactie op het interdepartementaal beleids-
onderzoek Wet voorzieningen gehandicapten toekomen. Tevens bied ik u
het eindrapport van de IBO-Wvg-werkgroep aan, getiteld «Zorg lokaal.
Van de Wvg naar een dienstverleningsstelsel».¹

1. Inleiding

In 1999 heeft het kabinet besloten een interdepartementaal beleids-
onderzoek (IBO) te (laten) verrichten naar de Wet voorzieningen gehandi-
capten (Wvg). Bij brief van 1 november 1999 (vergaderjaar 1999–2000,
26 874, nr. 1) heeft de Minister van Financiën u daarover geïnformeerd.

In de IBO-werkgroep participeerden vertegenwoordigers van de departe-
menten Financiën, SZW, VWS, VROM, V&W, BZK en AZ en een vertegen-
woordiger van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De werk-
groep stond onder voorzitterschap van prof. dr. K. P. Goudswaard. Het
onderzoek had tot doel na te gaan in hoeverre een duidelijker afbakening
van beleidsverantwoordelijkheden en voorzieningspakketten voor
ouderen en gehandicapten kan bijdragen aan een grotere doelmatigheid
en doeltreffendheid, zowel in maatschappelijk als in financieel opzicht,
omdat geconstateerd was dat de onderscheiden voorzieningen voor
gehandicapten elkaar overlappen en wederzijds beïnvloeden.

Deze onderzoeksdoelstelling sluit aan bij een in 1999 aangenomen Kamer-
motie (26 435, nr. 18), waarin met het oog op ouderen en gehandicapten
wordt verzocht om «een onderzoek naar de knelpunten met betrekking tot
de afbakening tussen en de samenhang binnen de bestaande wetten en
regelingen, teneinde deze om te vormen tot een samenhangend geïnte-
greerd geheel».

Conform de taakopdracht, zijn de volgende onderzoeksvragen in het IBO
aan de orde gesteld.

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlemen-
taire Documentatie.

1. Op welke wijze zijn voorzieningen voor gehandicapten thans georganiseerd en wie zijn daarbij betrokken, zowel bij de beleidsvoorbereiding als de beleidsuitvoering? Welke opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties zijn er?
2. Hoe verhouden de doelstellingen van de verschillende regelingen zich tot de bijbehorende voorzieningenpakketten? Hoe kan een andere afbakening van verantwoordelijkheden leiden tot vermindering van overlappen en een doelmatiger en doeltreffender vormgeving van het beleid?
3. Welke ontwikkelingen zijn er thans te onderkennen die aanleiding kunnen zijn om taken op het terrein van gehandicaptenvoorzieningen te herschikken?
4. Verdient het, gezien de bevindingen onder 2 en 3, aanbeveling om in de komende jaren te komen tot een herschikking van voorzieningenpakketten en de bijbehorende verantwoordelijkheden?

De IBO-Wvg-werkgroep heeft zich in zijn onderzoek beperkt tot de Wvg en de aanpalende regelingen. Daarbij is gekeken naar de AWBZ, de Zfw, het algemene woonbeleid, het gehandicaptenvervoer en het openbaar vervoer.

In deze kabinetsreactie wordt de indeling van het IBO-rapport gevolgd. Daarbij wordt bij elke paragraaf eerst aangegeven wat de kernpunten uit het IBO-rapport zijn. Citaten uit het IBO-rapport zijn cursief weergegeven.

2. Hoofdpijnen IBO-rapport en kabinetsreactie

2.1 Probleemanalyse

IBO-rapport:

Geconstateerd kan worden dat er voor wat betreft de uitvoering van de Wvg sprake is van afstemmingsproblemen op de terreinen zorg, vervoer en wonen. De oorzaak daarvan is de onvoldoende aansluiting tussen zowel verantwoordelijkheden als geldstromen en het opeenvolgend of gelijktijdig verstrekken van gelijksoortige voorzieningen krachtens verschillende (wettelijke) regelingen. Hierdoor wordt op een aantal terreinen een integrale beleidsafweging belemmerd. Ook kan het aanbod moeilijk volledig worden afgestemd op de vraag. Het naast elkaar bestaan van verschillende loketten leidt tot verwarring bij de cliënt en het risico dat hij of zij van het kastje naar de muur wordt gestuurd. (Zorg Lokaal – pagina 16).

De vraag naar voorzieningen gericht op wonen, zorg en dienstverlening voor ouderen en gehandicapten zal de komende decennia stijgen en zal worden gekenmerkt door een grotere behoefte aan zelfstandigheid, individualisering en maatschappelijke participatie. In het verlengde daarvan zal (de wens naar) zelfstandig wonen nog sterk toenemen. Vanwege de scheiding tussen het zorgstelsel en de gemeentelijke voorzieningen, is het huidige stelsel onvoldoende in staat om op deze ontwikkelingen in te spelen. Het zorgverzekeringsstelsel beperkt zich door zijn aard tot individuele aanspraken, terwijl de gemeenten in staat zijn om hun zorg- en welzijnstaken te betrekken bij het overige lokaal beleid en om naast individuele verstrekkingen een zorgaanbod te doen in de vorm van collectieve en toegankelijk gemaakte generieke voorzieningen. Er ontstaat steeds meer behoefte aan voorzieningen die door de gemeenten kunnen worden verstrekt (Zorg Lokaal – p. 40).

De werkgroep heeft in zijn analyse de belangrijkste afstemmingsproblemen rond de Wet voorzieningen gehandicapten aan de orde gesteld. Het kabinet is het met de werkgroep eens dat de huidige bestuur-

lijke taakverdeling tussen rijk en gemeenten en de gescheiden verantwoordelijkheden op zowel rijks- als uitvoeringsniveau voor de verschillende regelingen mede de oorzaak vormen van de gesignaleerde afstemmingsproblemen. De algemene verantwoordelijkheid voor het beleid en de uitvoering op de terreinen van zorg, huisvesting en vervoer is te veel gescheiden van het meer specifieke voorzieningenbeleid voor mensen met lichamelijke, geestelijke of sociale beperkingen. Dat doet zowel in de beleidsvoorbereiding als in de uitvoering van het beleid afbreuk aan de doeltreffendheid en doelmatigheid. Het rapport van de werkgroep geeft daarvan een aantal duidelijke voorbeelden.

Het kabinet deelt de conclusie van de werkgroep dat het huidige stelsel van voorzieningen voor maatschappelijke zorg- en dienstverlening voor mensen met beperkingen ook op de langere termijn in staat zal moeten blijven om adequaat in te spelen op de maatschappelijke ontwikkelingen, technologische vernieuwingen en de gewijzigde zorgvraag van mensen. Gelet op de ontwikkelingen in de samenleving heeft het kabinet daarom al een heroriëntatie op het zorg- en voorzieningenbeleid in gang gezet. Met de nota «Zicht op zorg» heeft de modernisering van de AWBZ een belangrijke impuls gekregen. De modernisering van de AWBZ en de in dat kader gebundelde trajecten richten zich op het realiseren van vraagsturing, invoering van een integrale objectieve en onafhankelijke indicatiestelling voor het gehele AWBZ-terrein en een adequater zorgtoewijzingsbeleid. Daarbij wordt afstemming nagestreefd met daarop aansluitende terreinen als wonen, welzijn en andere terreinen van maatschappelijke dienstverlening. Een toenemend aantal gemeenten laat de gehele indicatiestelling voor Wvg-voorzieningen uitvoeren door de Regionale indicatieorganen. De terugdringing van de wachtlijsten in de zorg en het wegwerken van de achterstanden in de indicatiestelling lossen ook een deel van de problemen op. De recente rapportage aan de Tweede Kamer over Marktwerking, deregulering en wetgeving AWBZ biedt aanknopingspunten voor vernieuwing van het bekostigings- en beleidsinstrumentarium op dit terrein.

Voor een aantal knelpunten wordt een oplossing tot stand gebracht door nadere bestuurlijke afspraken en werkafspraken op uitvoeringsniveau. Voor het vraagstuk van de buitenrolstoel voor bewoners van intramurale AWBZ-voorzieningen is recent door de Staatssecretaris van VWS een oplossing geboden.

Voor de volgende kabinetsperiode wordt een discussie voorbereid over het stelsel van de gezondheidszorgfinanciering. Aan dit alles ligt een analyse van de ontwikkelingen in de samenleving ten grondslag, die ook door de IBO-werkgroep wordt gedeeld. Door de dubbele vergrijzing neemt het aantal mensen met lichamelijke of geestelijke beperkingen toe. Het beroep op de gezondheidszorg en op de voorzieningen van de Wvg zal daardoor toenemen. Mede door een toenemende individualisering en het beter geïnformeerd zijn zullen verschuivingen ontstaan in het behoeftepatroon van mensen met beperkingen. Een toenemend deel van de ouderen heeft meer te besteden en wenst dat ook te besteden aan de kwaliteit van leven, wonen, mobiliteit e.d. Door de technologische ontwikkeling ontstaan bovendien steeds nieuwe oplossingen en hulpmiddelen voor problemen die voorheen nog zouden bijdragen aan zorgafhankelijkheid. Reguliere voorzieningen krijgen te maken met een steeds grotere diversiteit aan gebruikers. Een toenemend aantal mensen met beperkingen wil, waar dat nodig is, gebruik kunnen maken van bestaande en nieuwe voorzieningen om te kunnen blijven participeren in de samenleving.

Het kabinet is van mening dat de huidige regelgeving nog niet voldoende inspeelt op deze ontwikkelingen. Hierdoor groeit tussen de domeinen die

globaal worden aangeduid als «welzijn» en «zorg» een grijs gebied, waar steeds meer onduidelijkheden bestaan over de vraag of voorzieningen beschikbaar en toegankelijk zijn, op grond van welke regeling daarop aanspraak kan worden gemaakt en onduidelijkheid over de bestuurlijke taakverdeling. Dat kan in de praktijk vooral problemen opleveren voor de mensen, die aangewezen zijn op ondersteunende, extramurale voorzieningen die essentieel zijn voor zelfstandig wonen, maatschappelijke participatie en integratie in de samenleving. Het kabinet wil zijn beleid daarom richten op het bieden van betere waarborgen voor dergelijke ondersteunende voorzieningen en het samen met de lokale overheden versterken van de samenhang.

2.2. Zorg- en voorzieningenbeleid

IBO-rapport:

- *De werkgroep beveelt in zijn algemeenheid aan om een dienstverleningsstelsel te introduceren. In het dienstverleningsstelsel worden de welzijnsgerelateerde voorzieningen uit de zorg overgeheveld naar de gemeenten en geïntegreerd met de Wvg. Op rijksniveau wordt VWS voor dit stelsel verantwoordelijk. (...) De gemeenten krijgen in dit stelsel de zorgplicht voor mensen met beperkingen die zelfstandig wonen, exclusief de gespecialiseerde medische hulp.*

(...) De gemeenten kunnen voor de dienstverleningstaken worden gebudgetteerd via het gemeentefonds. Daarbij dient aandacht besteed te worden aan het vermogen van het fonds om de dynamiek van de Wvg-uitgaven op adequate wijze te volgen. De gemeenten beschikken over ruime beleidsverantwoordelijkheden om het zorgaanbod af te kunnen stemmen op lokale en persoonlijke omstandigheden en om hun financiële verantwoordelijkheid waar te kunnen maken. Tot het domein van de beleidsvrijheid behoort de uitvoering, de vorm van de voorzieningen, de hoogte van de eigen bijdragen (binnen grenzen), de mogelijkheid om te werken met persoonsgebonden budgetten en de indicatiestelling. Op onderdelen kan het echter nodig zijn dat de gemeentelijke zorgplicht nader wordt omschreven. (Zorg Lokaal – p. 40–42)

Er zal in de komende jaren onder invloed van de veranderende vraag binnen het gemoderniseerde stelsel steeds meer ruimte ontstaan voor nieuwe zorgarrangementen waardoor zelfstandig wonen langer mogelijk wordt. De huidige «all in»-arrangementen moeten worden uiteengerafeld tot een veel meer gedifferentieerd aanbod van afzonderlijke woon- en zorgfuncties. Naast een aanbod van zorg in natura moeten financiële tegemoetkomingen in de kosten van onverzekerbare zorg- en dienstverlening samen met eigen financiële middelen kunnen worden besteed, zodat een persoonlijke invulling van «zorg op maat» mogelijk wordt. Dat is mogelijk met nieuwe instrumenten als het persoonsgeboden of persoonsvolgend budget. Voorwaarde is wel, dat de organisatie, de inhoud en de financiering van het zorgstelsel flexibel kunnen aansluiten bij de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en dat er voldoende waarborgen voor budgettaire beheersbaarheid worden ingebouwd. De aanpassing van het zorgstelsel aan de maatschappelijke en sociaal-culturele ontwikkelingen en de veranderende vraag is ook essentieel om het draagvlak voor collectieve financiering in stand te houden.

Dienstverleningsstelsel

Op die wijze verstaat het kabinet de aanbeveling van de werkgroep, waar onder de noemer «dienstverleningsstelsel» een nieuwe samenhang wordt voorgesteld met het zorgstelsel, die aansluit bij reeds in gang gezette

trajecten als de modernisering AWBZ, integrale indicatiestelling en de stelseldiscussie (zie ook paragraaf 2.1)

Het dienstverleningsstelsel omvat een gedifferentieerd aanbod van maatschappelijke zorg- en dienstverlening onder de primaire verantwoordelijkheid van gemeenten binnen een kader van bestuurlijke randvoorwaarden. Deze zijn er met name op gericht de minimale beschikbaarheid en kwaliteit te waarborgen van voorzieningen, waarvan mensen afhankelijk zijn of welke een noodzakelijk onderdeel vormen van een gedecentraliseerd dienstverleningsstelsel. Binnen deze randvoorwaarden moet zoveel mogelijk ruimte worden gelaten voor lokale invulling en afstemming van het beleid. Als noodzakelijke randvoorwaarde voor dit stelsel van maatschappelijke zorg- en dienstverlening geldt, dat algemene functies als wonen en vervoer zo zijn georganiseerd, dat optimale aanpasbaarheid en toegankelijkheid wordt gegarandeerd voor zoveel mogelijk gebruikerscategorieën.

Het zorgstelsel omvat een pakket van individuele aanspraken op zorg die kunnen worden ontleend aan het gemoderniseerde verzekeringsmodel van de AWBZ. Via het zorgstelsel vindt de aansturing en financiering plaats van verzorging, verpleging, en huisvesting voor mensen met een intramurale indicatie en een aantal vormen van individuele zorg voor mensen in de thuissituatie, waarbij optimale aansluiting moet kunnen worden gevonden bij het vanuit het dienstverleningsstelsel aangeboden voorzieningenpakket. Voorwaarde voor een samenhangend stelsel van enerzijds zorgverlening en anderzijds dienstverlening is dat de organisatie, financiering en inhoud van beide stelsels flexibel op elkaar moeten aansluiten en tevens flexibel moeten kunnen inspelen op de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen in de toekomst.

Het kabinet acht het zinvol de door de werkgroep aanbevolen dienstverleningsvariant nader uit te werken, waarbij de huidige Wvg het uitgangspunt vormt. Het vormgeven en implementeren van een dienstverleningsstelsel, zoals de werkgroep zich dat voor heeft gesteld, is een zaak voor de wat langere termijn, als de consequenties daarvan in kaart zijn gebracht in relatie tot andere ontwikkelingen (ontwikkelingen in de zorgsector, maatschappelijke en technologische ontwikkelingen). De werkgroep heeft zich in zijn advies beperkt tot een aantal suggesties voor herschikkingen tussen het dienstverleningsstelsel en het zorgstelsel. Ten aanzien van de herschikking van onderdelen van de thuiszorg is het kabinet van mening dat de huishoudelijke verzorging en de overige onderdelen van de thuiszorg een geïntegreerd onderdeel vormen van het huidige zorgstelsel. De ontwikkeling naar een verstrekkingensysteem op basis van zorgfuncties hangt daarmee rechtstreeks samen. Herschikking van voorzieningen kan leiden tot omgekeerde substitutie waardoor een groter beroep ontstaat op intramurale voorzieningen. Er dient een zorgvuldige discussie te worden gevoerd op basis van een gedegen vervolgonderzoek. Het kabinet is voornemens daartoe een adviesopdracht uit te zetten. Een dergelijk vervolgonderzoek moet aansluiten bij middellange termijn studies zoals de sociaal culturele rapportages en de toekomstverkenningen op het terrein van de gezondheidszorg. Als de resultaten van dat vervolgonderzoek aanleiding geven tot herschikkingen tussen de stelsels van zorg- en dienstverlening moeten deze uiteraard plaats kunnen vinden onder een eenduidige regie, in een financieel en beleidsmatig beheersbaar proces, waarbinnen sturing kan worden gegeven aan analyse, monitoring, informatievoorziening, belangenafweging, besluitvorming en uitvoering.

Voor het kabinet geldt als uitgangspunt, dat ook in een gedecentraliseerd dienstverleningsstelsel een doelmatige zorgverlening voor die mensen die daarvan werkelijk afhankelijk zijn moet kunnen worden gewaarborgd. Het

bieden van collectieve voorzieningen of het aanpassen van algemene voorzieningen aan gebruik door mensen met beperkingen kunnen een invulling zijn van die waarborg. Verkend moet worden of en op welke wijze dat in een dienstverleningsstelsel kan worden gerealiseerd. Die verkenning dient vooraf te gaan aan de discussie over de betekenis van een eventuele herschikking van voorzieningen tussen een dienstverleningsstelsel en het zorgstelsel. Het zorgstelsel enerzijds en het dienstverleningsstelsel anderzijds zullen zowel in pakketsamenstelling, systematiek als in de besturing goed op elkaar afgestemd moeten zijn. Het kabinet zal in het kader van het vervolgonderzoek deze verkenning verrichten. In het vervolgonderzoek zal daarnaast ook aandacht besteed moeten worden aan zaken als de functie van onafhankelijke indicatiestelling, fasering van een verbredingstraject, de nadere definiëring van de zorgplicht en de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur in relatie tot een landelijk beleidskader, de functie van eigen bijdragen, de rol van vouchers/PGB's, de financieringssystematiek en de noodzaak van waarborgen voor kwaliteit, toegankelijkheid, doeltreffendheid en samenhang.

2.3 Vervoer

IBO-rapport:

Nader onderzocht zal worden of, en zo ja op welke wijze, het mogelijk is om de verantwoordelijkheden en geldstromen voor het gehandicaptenvervoer meer te integreren in het reguliere OV, op uitvoerings- en/of rijksniveau.

Om op korte termijn – binnen het huidige stelsel – toch al zo veel mogelijk een integrale afweging specifiek/generiek tot stand te brengen, verdient het aanbeveling dat gemeenten en vervoersautoriteiten op uitvoeringsniveau meer gaan samenwerken binnen een institutioneel kader. (Zorg Lokaal – p. 42)

Het kabinet acht het onverminderd belangrijk dat het openbaar vervoer op zo kort mogelijke termijn optimaal toegankelijk wordt voor mensen met een functiebeperking. Het beleid om daaraan vorm te geven is neergelegd in de brief van 16 juli 1999 (Kamerstukken 1998–1999, 26 200 XII, nr. 43). Zodra dit is gerealiseerd, zal het beroep dat wordt gedaan op individuele vervoersvoorzieningen in belangrijke mate verminderen. Individuele vervoersvoorzieningen zijn dan alleen nog nodig voor die gehandicapten die vanwege de aard van de handicap redelijkerwijs nimmer van het openbaar vervoer gebruik kunnen maken, zelfs al is dit optimaal toegankelijk. In opdracht van de minister van Verkeer en Waterstaat wordt momenteel in kaart gebracht om welke handicaps en om hoeveel mensen het daarbij gaat.

Het kabinet onderschrijft de aanbeveling van de werkgroep dat gemeenten en provincies moeten worden gestimuleerd om met elkaar samen te werken om er voor te zorgen dat de beschikbare middelen doelmatig en doeltreffend worden ingezet.

In opdracht van de minister van Verkeer en Waterstaat en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen wordt momenteel een *benchmark* ontwikkeld die gemeenten duidelijk maakt welke oplossingen mogelijk zijn op het terrein van – in dit geval – het leerlingenvervoer, en welke mogelijk ook bruikbaar zijn voor de organisatie van het vervoer onder de Wvg.

Het kabinet meent dat de door de werkgroep voorgedragen optie van integratie van verantwoordelijkheden voor collectief Wvg-vervoer, bovenregionaal vervoer en regulier openbaar vervoer nader onderzocht zou moeten worden. Op korte termijn zal onderzocht worden of en op welke wijze het samenvoegen van de verschillende financieringsstromen voor collectief Wvg-vervoer, bovenregionaal vervoer en openbaar vervoer een

positieve bijdrage zou kunnen leveren aan de toegankelijkheid van het openbaar vervoer. De inventarisatie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat ten aanzien van de individuele vervoersvoorzieningen zal daarbij betrokken worden. Tevens zal de vraag aan de orde komen welke winst te behalen is bij een integratie van verantwoordelijkheden op rijksniveau voor het collectief Wvg-vervoer (inclusief bovenregionaal vervoer) en het reguliere openbare vervoer.

2.4 Wonen

IBO-rapport

De ontwikkeling waarin wonen en zorg steeds vaker van elkaar gescheiden worden aangeboden is een goede ontwikkeling die moet worden voortgezet en ondersteund. (...) Van belang is dat gemeenten een regierol krijgen, zodat corporaties en projectontwikkelaars kunnen worden aangesproken op het tijdig rekening houden met noodzakelijke woning-aanpassingen. Overwogen kan worden of bouwers voor de kosten aansprakelijk kunnen worden gesteld als kort na oplevering van een nieuwe woning de aanvraag voor een woningaanpassing is ingediend. Hergebruik van woningaanpassingen kan worden gestimuleerd door middel van eigen bijdragen en/of een statiegeldsystematiek. Om een tweede handsmarkt voor woning-aanpassingen te creëren, is transparantie van belang, wat bijvoorbeeld kan worden gestimuleerd door gebruikmaking van consumentenlabels en nieuwe ICT-toepassingen, zoals internetsites waarop de betreffende woningen worden aangeboden. (Zorg Lokaal – p.43)

Op het gebied van wonen komt het gedachtegoed van de IBO-rapportage op hoofdlijnen overeen met dat in de Ontwerp nota «Wonen» die het kabinet juist voor de zomer heeft gepresenteerd. Belangrijke begrippen zijn keuzevrijheid, eigen beslissingsruimte, vermindering van loketten, heldere verdeling van verantwoordelijkheden en maatschappelijke doeltreffendheid en doelmatigheid van regelgeving vanuit het perspectief van de cliënt. De ontwikkeling van een breed en flexibel dienstverleningsstelsel past in deze context. Het kabinet acht aansluiting bij reeds aangekondigde initiatieven zoals het EOS-project huursubsidie en het Overheidsloket 2000 kansrijk. Dit geldt ook voor de optie voor het verkrijgen van vouchers of budgetten in plaats van voorzieningen in natura, waardoor voor de cliënt de mogelijkheid wordt geopend om verschillende budgetten of vouchers bij elkaar te leggen of onderling uit te wisselen. Ook de initiatieven van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV) en het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW), verenigd in het Innovatieprogramma Wonen en Zorg zijn in dit verband te vermelden.

Terecht wordt in de IBO-rapportage geconstateerd dat in het beleidsveld wonen reeds een aantal beleidsmaatregelen is aangekondigd die een bijdrage kunnen betekenen aan de oplossing van de problematiek. Het gaat hier bijvoorbeeld om de tijdelijke Woonzorgstimuleringsregeling en de invoering van een 6e prestatieveld (wonen en zorg) voor woningbouwcorporaties in het Besluit Beheer Sociale Huursector. Met dit laatste wordt ook financiële betrokkenheid van corporaties gevraagd bij het aanpassen van woningen voor mensen met beperkingen.

De huisvesting van bijzondere doelgroepen maakt integraal deel uit van het woonbeleid. Het kabinet ziet met betrekking tot het beleidsveld wonen, zorg en dienstverlening een groeiende noodzaak tot samenwerking, overigens niet alleen op het niveau van de rijksoverheid, maar ook op dat van andere overheden en marktpartijen. Niet voor niets vormt dit beleidsveld één van de vijf centrale opgaven in het woonbeleid.

Door de werkgroep wordt de aanbeveling gedaan om gemeenten meer sturingsinstrumenten in handen te geven, zoals het financieel aanspreeklijk stellen van de woningaanbieder, het hergebruik te stimuleren door een hoge eigen bijdrage te vragen of een statiegeldsystematiek te introduceren.

Het kabinet is van mening dat de regiemogelijkheden van gemeenten op dit terrein in principe voldoende zijn en dat de gesignaleerde knelpunten binnen de bestaande regelgeving kunnen worden opgelost. Een gemeente is bijvoorbeeld betrokken bij zowel (ver)bouw door het verlenen van de bouwvergunning als bij de uitvoering van de Wvg. Voor het realiseren van een hoger gewenst kwaliteitsniveau dan wettelijk voorgeschreven, kan de gemeente het instrument van overleg, overtuiging en het maken van afspraken benutten. Mogelijk dat het voorgenomen rijksbeleidskader op het terrein van het wonen hierbij een stimulans kan zijn. De VNG zal gevraagd worden een aanvullende rol te vervullen als het gaat om het binnen gemeenten vroegtijdig afstemmen van (ver)nieuwbouw met Wvg-aanpassingen. Daarnaast zou kunnen worden onderzocht of introductie van statiegeld op eenvoudig te retourneren (roerende) voorzieningen mogelijk is.

Het (verder) ondersteunen van initiatieven die de transparantie van de markt vergroten (labels, ICT-toepassingen, informatie over het aanbod e.d.) acht het kabinet zonder meer een goede zaak. Er zal dan ook worden doorgedaan op de ingeslagen weg.

Positionering Wvg

Een verbreding van het gedecentraliseerde voorzieningenpakket van de Wvg in de richting van een geïntegreerd lokaal dienstverleningsstelsel onder verantwoordelijkheid van het ministerie van VWS is een optie die nader onderzocht moet worden. Het kabinet zal in kaart brengen of en onder welke voorwaarden de overheveling van delen van de Wvg naar het ministerie van VWS een betere uitgangspositie biedt voor een gecoördineerde beleidsontwikkeling op het terrein van zorg en maatschappelijke dienstverlening voor mensen met beperkingen. Daarbij moet met name worden vastgesteld in welke mate nieuwe sturingsinstrumenten noodzakelijk zijn om in voldoende mate afstemming tot stand te brengen in de uitvoering van het beleid. Wat betreft de vervoerscomponent verwijzen wij naar paragraaf 2.3.

Het kabinet zal dit onderzoek op korte termijn in gang zetten.

3. Vervolgonderzoeken

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de IBO-werkgroep is het kabinet voornemens op korte termijn gelijktijdig een drietal nadere studies te verrichten. Eén deelonderzoek heeft betrekking op de vraag of een eventuele overheveling van delen van de Wvg naar het ministerie van VWS een betere uitgangspositie biedt voor een gecoördineerde beleidsontwikkeling op het terrein van zorg en maatschappelijke dienstverlening voor mensen met beperkingen. Gelijktijdig zal in een ander deelonderzoek de dienstverleningsvariant verder uitgewerkt worden. Een derde deelonderzoek dat parallel hieraan zal worden verricht betreft de integratie van de verschillende vervoersvormen op rijks- en uitvoeringsniveau. Met het oog op de vele dwarsverbanden zal tussen deze trajecten nauwe afstemming moeten plaatsvinden. Aan de hand van de uitkomsten van deze trajecten zal nadere besluitvorming plaatsvinden. Een interdepartementale stuurgroep, bestaande uit de directeuren-generaal van respectie-

velijk de ministeries van SZW, VWS en VenW, zal dit onderzoek begeleiden. Het secretariaat van de stuurgroep zal ondergebracht worden bij SZW.

De verdere uitwerking zal plaatsvinden in werkgroepen. Het ministerie van VWS zal het voorzitterschap van de werkgroepen «overheveling Wvg» en «uitwerking dienstverleningsvariant» voor zijn rekening nemen. Het voorzitterschap van de werkgroep «vervoer» komt in handen van het ministerie van VenW.

Afronding van de verschillende deelonderzoeken zal naar verwachting in het najaar van 2001 plaatsvinden.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. A. F. G. Vermeend